
Prioriteringsbeslutninger må være tuftet på faglig kunnskap

AKTUELT I FORENINGEN

ANNE-KARIN RIME

anne-karin.rime@legeforeningen.no

President

Når denne lederen skrives, er det kort tid til regjeringen skal legge frem ny prioriteringsmelding. For at den skal fungere best mulig i praksis, må vi ikke glemme å styrke selve grunnlaget: En sterk offentlig helsetjeneste med høy grad av tillit i befolkningen.

«Den økonomiske og geopolitiske situasjonen har aktualisert at det er nødvendig med gode prioriteringer (...) for å bevare kvaliteten og bærekraften i helse- og omsorgstjenesten i årene fremover.» Dette skriver regjeringen på sine nettsider.

Rammeverket og verdigrunnlaget for prioriteringer i helsetjenesten er gjennomgått i en rekke utvalg og meldinger. Prioriteringsmeldingen 2025 skal blant annet vurdere persontilpasset medisin.

Alle vi som har jobbet eller jobber i helsetjenesten, vet at ressursene er knappe, og at det foretas prioriteringer på daglig basis. Derfor er det helt essensielt at vi har et sterkt offentlig helsevesen. Det er nemlig nøkkelen til rettferdig og effektiv prioritering. En avgjørende forutsetning for dette, er rimelig grad av samsvar mellom innbyggernes prioriteringer – eller betalingsvilje – og statens betalingsvilje. Det kan ikke være slik at en betydelig andel av innbyggerne mener tilbudet i den offentlige helsetjenesten ikke er godt nok.

Legeforeningen har også gjentatte ganger fremhevet betydningen av at prioriteringer må bygge på faglig kunnskap og prosesser der fagmiljøene står i sentrum. Politikerne må legge til rette for at helsepersonell kan bruke forskningsbasert kunnskap til å fatte gode, kunnskapsbaserte beslutninger.

Et annet viktig poeng er dilemmaene som oppstår i skjæringspunktet mellom prioritering på gruppenivå og klinisk nivå (individnivå). Legeforeningen etterlyser en debatt rundt hvordan prioriteringskriteriene skal benyttes på klinisk nivå.

I år er det sju år siden «Gjør kloke valg»-kampanjen ble lansert, som et viktig tiltak for å redusere medisinsk overaktivitet. Her har det hele tiden vært vesentlig at fagmiljøene selv må definere hvilke helsetjenester man bør gjøre mindre av. I tillegg til oss, er 13 andre organisasjoner som Norsk sykepleierforbund, Den norske tannlegeforening og Fagforbundet med. Så langt er det utformet totalt 168 faglige anbefalinger som gir både helsepersonell og pasienter bedre grunnlag for å fatte gode behandlingsvalg.

«Gjør kloke valg» er ikke egentlig et prioriteringsspørsmål, men handler om å unngå unødvendige undersøkelser og behandlinger. Involvering av fagmiljøene er den viktigste suksesskriterien for å endre både legers og pasientenes forståelse av rådene.

Vi har også merket oss at primærhelsetjenesten er nesten helt fraværende i rapportene som danner grunnlaget for prioriteringsmeldingen. En velfungerende fastlegeordning er imidlertid avgjørende for gode prioriteringer i hele helsetjenesten. Fastlegene forvalter en liten andel av de samlede ressursene, men deres kompetanse har stor betydning for at riktige pasienter henvises videre til spesialisthelsetjenesten. For å lykkes med prioritering, må det derfor også satses på en sterk, faglig primærhelsetjeneste.

Prioriteringsmeldingen blir et viktig fundament for de diskusjonene vi må ha fremover for å sikre en god helsetjeneste for alle.

Publisert: 21. april 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.05.11

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 15. juli 2026.